

Turandot

Den grymma prinsessan

sagospel efter Carlo Gozzi och Puccini

av Christian Lanciai (2005)

Personerna :

Kejsaren av Kina
Turandot, hans dotter
 en härold
 en kvinna
 en gubbe
 prins Kalaf
Timur, hans far
Barak, hans bästa vän
Liú, slavinna
Ping
Pong
Pang, hovmän
 hovet
 vakter
 folket

Handlingen äger rum i Peking.

Copyright © Christian Lanciai 2005

Scenen föreställer kejsarpalatset i Peking
och där nedanför torgplatsen.

Kejsaren Min dotter, du gör mig bara förtvivlad och olycklig.

Turandot Far, jag har inget val. Jag är kvinna och måste få skydda min kvinnlighet så långt det går, när jag nu är i den ställningen att jag kan göra det.

Kejsaren Men du kan ju aldrig få några friare på det sättet! Då kan jag aldrig få några barnbarn, och då kommer dynastin att dö ut!

Turandot Det är inte mitt fel att män är som de är. Om de vill gifta sig bara för att få söner så får de lära sig att handskas klokare med oss kvinnor än vad de har gjort under seklerna. Om de tror sig kunna strunta i att det krävs mödrar till att föda söner får de ta konsekvenserna och försöka göra söner själva utan oss kvinnor. Härmed som prinsessa och arvtagerska till Kinas eviga kejsartron bannlyser jag våldet mot kvinnor och ämnar statuera exempel.

Kejsaren Du blir då en barnlös gammalpiga!

Turandot Det trodde du. Är inte min hemgift den största i världen? Du kommer att få se alla världens prinsar stå i kö för mig!

kejsaren Men villkoren! De är mer än absurda. De är omöjliga!
Turandot Män är svaga för utmaningar, och ju värre sådana, desto mera riskerar de. Så löjliga är männen.
kejsaren Din kvinnliga fåfänga är himmelsskriande i sin överdrivenhet. Nåväl, jag kan inte tvinga dig att avstå från din kvinnliga dårskap. Risker är att du går till historien som världens grymmaste kvinna.
Turandot Det har jag rätt att vara, då män alltid är grymmare ändå.
kejsaren Kvinnlighetens mening är att mildra mannens grovhet, ej förvärra den.
Turandot När männens främsta språk är våld bör de äntligen få lära sig att kvinnor kan svara med våld.
kejsaren Skyll dig själv. Det är allt jag kan säga. Jag har inte långt kvar. Om jag dör utan att du är gift förklarar jag dig arvlös och kejsartronen vakant, så får mandarinerna slåss om saken.
Turandot Inget kunde passa mig bättre. Då råkar hela Kina i anarki, och ingenting förtjänar Kina bättre.
kejsaren Grymma prinsessa! (*drar sig tillbaka*)
Turandot (kallt triumferande) Stackars män! Vad de skall få lida för min skull!

*Myllrande folk på torget framför den förbjudande portalen till den förbjudna kejsarstaden.
 En slav kommer fram och slår den stora gonggongen, varefter härolden uppträder.*

härolden Härmed låter hennes himmelska majestät den gudomliga prinsessan Turandot tillkännagiva, att domen fallit för hennes tolfte friare sedan han misslyckats med att lösa hennes tre gåtor. I skymningen när solen går ner skall han avrättas. (*vecklar ihop sin kungörelse. Slaven slår gonggongen igen, och härolden avlägsnar sig.*)
en kvinna Det är för mycket!
en gubbe Ingen kan tyda den himmelska prinsessans gåtor!
Kalaf Vad är det för en hemsk stad och ställe jag har kommit till?
flera Prinsessan går för långt! Hon halshugger den ena vackrare friaren efter den andra!
flera Hennes lag är grym!
en man Den sista friaren var den ståtligaste fursten av alla!
Kalaf (till gubben) Vad försiggår här egentligen?
gubben Bara det gamla vanliga. Regeringen får nycker, och folket får lida.
Kalaf Vad är det för en ondskefull prinsessa som låter avrätta sina friare?
gubben Det är den iskalla skönheten prinsessan Turandot med världens största hemgift, som alla prinsar och dårar faller för av ren idioti.
Kalaf Vilken absurd värld! Hur har jag hamnat här?
Timur (i andra ändan av scenen) Jag orkar inte längre, min flicka. Detta myller och detta kaos av förtryckta fattiga stackare är värre än alla krigen hemma.
Liú Bara lite till, farbror! Ge inte upp ännu! Jag vet att din son lever!
Timur Du är då den enda som lyckas uppehålla livet på mig.
Barak (i andra ändan av scenen, griper Kalaf) Kalaf! Jag har funnit dig!
Kalaf Barak! Vad gör du här?
Barak Försöker leta mig till rätta i denna kaotiska hop av vilseförda människor. Jag har följt spåren av dig och din familj genom hela Asien, över dess högsta berg och genom dess värsta öknar!
Kalaf Menar du att det finns hopp om att min far överlevt?
Barak Han undkom revolutionen. När han skulle avrättas hade han försvunnit. Jag har hört att han hjälptes ut ur palatset i förklädnad av en ung slavinna.

Kalaf Jag måste finna honom! Än är inte allting förlorat!

Barak Jag fann dig, min furste, mitt i detta folkhav av förvirring och oreda. Kan vi finna varandra så kan vi även finna din far.

Kalaf Finns han då här i Peking?

Barak Det var därför jag kom hit. Jag har följt spåret av slavinnan och gubben över stäpper, över öknar, över berg och floder....

Kalaf Ja, ja, du behöver inte upprepa din episka bedrift.

Barak I stället för min konung fann jag hans son.

Kalaf Det kommer på ett ut. Vi är lika fördrivna båda två. Men kom! Tillsammans kan vi fördubbla våra ansträngningar i jakten på min far! Jag känner på mig att han måste finnas i närheten!

(Beväpnad vakt föser undan hopen med våld för att bereda plats för en procession.)

en hemsk soldat Undan för prinsessans livvakt! Den som kommer i vägen blir slaktad!

folk Nya massakrer! De kör över oss i blindo! Bara för att få avrätta en oskyldig offentligt!

Kalaf Vad är nu detta?

Barak Den senaste friaren som måste dö, en prins av Kirgisien. Enligt prinsessans lag måste alla avrättningar göras offentliga för att statuera exempel, och ingen dödsdömds vanära skall göras värre än hennes friares.

Kalaf Vad är det för en monstros prinsessa?

Barak Hon lär vara oemotståndlig i sin skönhet, sin makt och sin rikedom. Därför ser alla asiatiska prinsar det som en oemotståndlig utmaning att försöka lösa hennes tre gåtor, väl medvetna om att de tappar huvudet om de misslyckas.

Kalaf Hur kan ens någon friare ställa upp för ett sådant frieri? Hon måste ju vara tidernas värsta monstret!

Barak Men hon är Kinas enda prinsessa och arvtagerska. Därför faller alla på knä för henne.

Kalaf Och kejsaren tillåter det?

Barak Hon är hans enda dotter. Hon gör som hon vill.

Kalaf Världen blir bara groteskare hela tiden.

(Processionen drar förbi med den dödsdömde prinsen bakbunden på förnedrande sätt med strypsnara runt halsen och med plakat hängande på hans bröst som säger: "Jag har misslyckats.")

kvinnan Det går för långt!

en annan En vackrare och oskyldigare furste dömdes aldrig till döden!

Liú Ur vägen, farbror! Kejsarens livvakter är dödliga!

Timur Så är lyckligtvis även jag.

Liú Jag menar, att de mördar utan att blinka.

Barak (har sett henne) Det är hon!

Kalaf Vem?

Barak Slavinnan!

Kalaf Är du säker?

Barak Det kan inte vara någon annan!

Kalaf Skall då denna groteska uppvisning i grymhet innebära en glimt av ljus för oss?

Barak (försöker bana sig väg genom hopen) Liú! Det är Barak! Din vän!

Liú (lystrar) Jag känner den rösten.

Timur Är det någon bekant?

Liú Det är en välbekant stämma hemifrån.

Timur Låt oss då söka upp den och finna den.

Barak (griper Liú) Liú! Det är du! Jag har funnit er!

Liú En vän, den första på en evighet av öknar och vilsna vandringar!

Barak (omfamnar Liú) Det är inte bara jag. Jag har en extra vän med mig.

Kalaf (stiger fram) Far, tack vare Barak är både du och jag ännu vid liv.

Timur Min son! Det är för underbart för att vara sant! Jag kan inte tro det!
(omfamnar honom i skälvande rörelse)

Det är tack vare min unga väglederska vi kommit levande fram ända hit. Utan henne hade jag aldrig kommit levande ut ur helvetet som förstörde vårt land.

Kalaf Vem är hon?

Liú (niger och böjer huvudet i underkastelse) Er ödmjukaste tjänarinna och slavinna.

Timur När alla andra flydde stannade hon kvar och hjälpte mig levande ut.

Kalaf Rekommendabelt. Vad heter du, unga flicka?

Liú Liú, till er och er faders tjänst.

Kalaf Du har varit som en dotter för honom och är därmed som en syster för mig. Detta är min ödesbroder Barak, som fann både mig och er här och lyckades återföreنا oss. Plötsligt är vi en hel familj.

Timur Det förpliktar oss att aldrig mera skiljas åt.

Barak Absolut. Jag skall aldrig släppa er ur sikte mera.

(Gonggongen ljuder. Starkt ljus strålar på den översta terrassen, vart den dödsdömde förs för att halshuggas. Mitt i ljuset framträder så Turandot i hela sitt bländande majestät.)

Turandot (ger kommandot med hög röst) Nacken av!

(Friaren halshuggs. Man ser bara skuggan därav bakom ett skyнке. Huvudet rullar ut och spetsas på en påle som sätts upp på muren som redan har elva andra pålar med spetsade huvuden. Så fort ceremonin genomförts drar sig Turandot tillbaka och försvinner, varvid även ljuset på terrassen försvinner.)

Kalaf (förundrad) Nu börjar jag förstå...

Barak Förstå vadå?

Kalaf Utmaningen.

Barak (till de andra) Han är förtrollad.

Timur Vilken utmaning, min son?

Kalaf Prinsessan. Hon är precis som Asiens ointagligaste berg, oöverstigliga och förbjudande i sin iskalla mördande skönhet och höghet, men just därför blir det desto mer oemotståndligt att forcera dem och besegra dem. Därför måste alla Asiens prinsar försöka.

Barak (förskräckt) Inte du också!

Timur Min son, vad är det du menar? Vi har precis återfunnit varandra efter årtal av vilsenhet i lidandet. Skall du då offra ditt liv för ingenting på ren hasard?

Kalaf Vad har jag att förlora? Vi har förlorat vårt rike, far, och kan aldrig få det tillbaka. Här härskar en allsmäktig nyckfull prinsessa som lämnat den blottan hos sig själv, att hon tillåter sig att vinnas av en man om han bara gissar tre gåtor. Hon hade kunnat avrätta alla sina friare utan att ens ge dem någon chans, men hon ger dem en chans, och de tar den. Du vet, far, hur bra jag alltid varit på att gissa gåtor. Detta är vårt livs chans. Om jag klarar provet blir prinsessan min med hela hennes omätliga Kina. Då kan vi till och med återvinna vårt eget rike.

Timur Fantasin skenar iväg med dig, min pojke. Den grymma prinsessan bedriver bara en omänsklig lek med sina offer, som en katt leker med musen innan hon äter upp honom. Du har ingen chans. Hon har just avrättat sin tolfte friare. Skulle du då bli den trettonde?

Kalaf Varför inte? Vad har jag att förlora? Vad mer kan jag förlora?

Barak Du kan förlora din nyvunna bror, syster och fader, och vi kan förlora dig.

Kalaf Men om jag känner att jag måste vinna?

Timur Min son, ett enda kort har du fått att spela med efter allt vad du förlorat, och detta enda kort vill du nu riskera. Är det förnuftigt?

Kalaf Jag måste få göra det. Jag känner att jag måste vinna.

Timur Om du förlorar förlorar också vi tre allt det enda vi hade. Då vill åtminstone inte jag heller leva mera.

Kalaf Far, du är gammal, jag är ung. Du är ursäktad, men jag måste få ta min chans, då det är den enda jag någonsin kommer att få.

Barak Vi kan inte stoppa honom.

Liú Nej, vi kan inte stoppa honom. Och han kan faktiskt vinna.

Timur Vad tror du helt realistiskt att du har för chanser?

Kalaf Lika för och emot.

Timur Du är alltså medveten om vad du riskerar. Då kan du faktiskt också vinna. Nåväl, jag lägger mig inte i ditt liv, min son. Ansvar och valet är ditt.

Kalaf Din klokhet, far, kommer att hjälpa mig att vinna. (*till Barak*) Hur gör man för att annonsera sig som självmordskandidat?

Barak Man går upp till den stora gonggongen och ger den tre omgångar.

Kalaf Mitt öde kallar mig! (*rusar upp till gonggongen, griper klubban och slår till tre gånger med hela sin kraft.*)

(*Genast mörkläggs scenen medan man i stället ser kejsaren och hans dotter i palatset mycket högre upp.*)

kejsaren Inte nu igen!

Turandot Där ser du, far. Det är ingen måtta och ingen ände på männens otroliga dumhet.

kejsaren Jag kan bara sucka och sympatisera med folkets stigande oro inför din skändliga framfart med en dumdristig grymhet utan rim och reson.

Turandot Det är min sak, far. Låt mig få härja så länge jag lever. Jag är ju född i den ställningen.

kejsaren Skyll dig själv, min dotter. Skyll dig själv.

folket (ropar nerifrån ur mörkret) Det är nog! Det är nog med statens tyranni! Det finns ingen annan terrorism än staten!

kejsaren Du hör dem. Morden upprör dem.

Turandot Det struntar väl jag i.

kejsaren Det är min plikt som kejsare att göra allt jag kan för att stoppa morden och rädda staten med att rädda den trettonde friarens liv.

Turandot Det klarar du aldrig. Ingenting är så envist och förryckt som en friares uppsåt.

folket Stoppa det godtyckliga mördandet!

kejsaren Ingen kejsarmakt eller världslig makt över huvud taget är så överväldigande och våldsamt som folkets om det en gång kommit på glid.

Turandot Vad folket gör bekymrar mig föga. Huvudsaken är att jag vet vad jag gör.

kejsaren Vet du det?

Turandot Det är just det jag vet! Jag hämnas alla förorättade kvinnor!

kejsaren (för sig själv) Galna skata! – Nåväl, jag ska göra vad jag kan för att motarbeta ditt nyckfulla vanvett! Låt friaren komma! Jag skall intervjua honom i laga ordning före förberedelserna! Dotter, du kommer in senare. Ut med dig!

Turandot Du kan aldrig stoppa mina friares självförintelse!

kejsaren Nog! Gå! (*Turandot avslägsnar sig.*)

Stackars gosse, han kanske inte ens vet vad han gör, förblindad av prospektet att få överta Kina. I så fall kanske jag kan omvända honom med förnuftig och vänlig övertalning.

(Kalaf visas in. Hela hovet uppträder vid denna intervjù.)

Vem är du, oförvägne friare?

Kalaf Av moder född. Vad mer behöver du veta?

kejsaren Namn och härkomst.

Kalaf Onödigt.

kejsaren Varför det?

Kalaf Låt mig vara okänd, anonym som vandrare från fjärran, en flykting utan ställning och därför helst utan namn.

kejsaren Dock förråder ditt uppträdande en viss ädel bakgrund.

Kalaf Även om jag vore en konungason vore jag lika fullt ännu mer en flykting utan land.

hovet (sorlar) En landsflyktig konungason!

Vilket land kan det vara?

Det finns så många.

Det inträffar ju revolutioner i vartenda land nu för tiden.

Det enda vi kan vara säkra på är att han inte är från Kina.

kejsaren Tyst i hovet! Oförvägne friare, vi respekterar din anonymitet och accepterar att du som landsflyktig konungason måste ha goda skäl för den. Låt oss därmed gå vidare. Vet du vad du ger dig in på?

Kalaf Kärleken är alltid en lek på liv och död.

kejsaren För prinsessan är kärleken alltid bara en lek till döds för hennes friare. Vet du om det?

Kalaf Jag vet att tolv friare misslyckats med att lösa hennes tre gåtor och därför fått sätta livet till enligt de villkor de var väl medvetna om i förväg.

kejsaren Gosse, fattar du då inte att hon är en eländig satmara och ingenting att ha, som bara kan älska sig själv och ingen annan och inte skyr några medel för att aldrig få bli gift? Fattar du inte att hennes gåtor är omöjliga att lösa och bara ett svepskäl för att locka så många friare i fällan som möjligt, så att hon kan få frossa i att få avrätta så många präktiga män som möjligt?

Kalaf Det tror jag inte. Gåtorna är fastställda och går inte att ändra, och de har en lösning. Hennes villkor är så klara att hon inte själv kan backa ifrån dem. Jag bedömer mina chanser som jämnt vägande mot hennes odds. Och jag är bra på att gissa gåtor.

kejsaren (för sig själv) Han är omöjlig. – Min gosse, fattar du då inte att det finns bättre kvinnor i världen än denna psykopatiska högfärdsblåsa, som inte tillerkänner någon annan än sig själv något människovärde?

Kalaf Ers himmelska majestät, jag har en gång för alla antagit just hennes utmaning.

kejsaren Och därmed har du kastat dig rakt ner i hennes eviga fördärv. Men jag ska ge dig en chans. Säg vad du vill ha i stället. Ännu kan du klara dig ur det här. Du får vad du än begär upp till halva kejsarriket.

Kalaf Jag kan inte ta tillbaka mitt ord som jag givit blott till henne.

kejsaren Är du då en lika tokig dåre som hon, din oförbätterlige olycka? Fattar du då inte att vad som helst är bättre än att bli gift med henne?

Kalaf Jag har satsat allt på ett kort. Därför vill jag ha allt eller ingenting.

kejsaren Ping, visa kabinettet.

(En hovman träder fram, bugar sig djupt och vördnadsfullt för kejsaren, öppnar en vägg som skjuts åt sidan och visar ett helt galleri av oemotståndligt unga och vackra skönheter i de vackraste färggranna kläder.)

Ping Detta harem tillhörde den fallne kalifen av Samarkand. Vi har sparat dem alla orörda och oföränderliga i väntan på en värdig svärson till vår himmelske kejsare. Om du avstår från prinsessan får du dem alla och får du leva som om du var kejsarens svärson. Han vill hellre ha dig än sin prinsessa gift.

Kalaf Hovman, din frestelse är stor, men jag kan inte återta mitt ord. Jag vill inte ha detta harem även om jag skulle bli er himmelske kejsares svärson.

kejsaren Pong, visa skattkammaren.

Pong (en annan hovman, träder fram, bugar sig djupt och vördnadsfullt för kejsaren, låser upp en annan kammare full av guld och gnistrande juveler, diamanter, etc.)

Dessa rikedomar konfiskerades av förre överste finansministern när han åkte fast för omfattande korrupktion och förskingring. Vi förbluffades av omfattningen av vad han lyckats förvärva under bordet. Vi har sparat det åt vår himmelske kejsares blivande svärson. Allt detta blir ditt jämte haremets om du avstår från prinsessan.

Kalaf (skakar på huvudet, skrattar) Ni är för dråpliga. Hur långt tänker ni gå? Snart har ni bara prinsessan kvar att erbjuda mig. Varför inte ge mig henne på en gång? Ni har ju redan erbjudit mig allting annat.

kejsaren Pang, ge honom det sista erbjudandet.

Pang (träder försynt fram till Kalaf, förklarar intimt) Vår himmelske kejsare har uttänkt en ofelbar plan. Utan att hon märker det söver vi ner prinsessan, och medan hon sover ger vi er tillträde att ta hennes oskuld. När hon vaknar är ni hennes man, och det är ingenting hon kan göra åt saken. Så gärna vill kejsaren rädda er som sin svärson att han inte drar sig för att bedra och offra sin dotter åt er.

Kalaf (skrattar) Ni är för roliga. Ni vill således att jag vinner prinsessan genom oärligt spel medan hon dock spelat ärligt? Det förstår ni väl att inte går. Som hennes make genom sådana metoder skulle hon bli min dödsfiende för livet, och hela hennes livs strävan skulle bara bli efter att lönnmörda mig. Det går inte. Jag beklagar, mina herrar, men vi måste spela efter hennes regler, som jag redan har accepterat.

kejsaren Nåväl, min gosse, du har bestått tre svåra prov med den äran. Du har bevisat dig obesticklig, omöjlig att förföra och oförmögen till fusk. För mig är du redan klar som min svärson, och även om min stackars dotter sätter dit dig på sina tre befängda gåtor kommer jag aldrig att tillåta att du halshuggs, detta mest för att rädda staten, då folket fått nog av min dotters gangsterfasoner. Om du kan klara hennes tre gåtor är det ännu bättre, för då har hon sedan aldrig mer i livet någonting att påstå. Är du redo för gåtorna?

Kalaf Jag är redo för gåtorna.

kejsaren Låt den grymma prinsessan träda in.

(Dörrarna öppnas för Turandot, som träder in i hela sitt himmelskt kejsarliga ornat.)

Turandot Så detta är min stackars senaste självmordskandidat. Vad i all världen fick dig att falla för mig?

kejsaren Vi har minsann försökt övertala honom att avstå. Om du kan lyckas är du duktig.

Kalaf Jag har inte fallit. Tvärtom står jag och ämnar jag bestiga Asiens intressantaste utmaning liksom jag bestigit alla andra berg före henne.

Turandot Inte bara är han oförsynt, utan dessutom uppträder han förolämpande. Jag kan knappt vänta tills jag får kapa nacken på honom. Så för att få det raskt undanstökat serverar jag gåtorna genast. Det är tre enkla kuggfrågor. Ingen har

klarat dem, så du står utan hopp, din oförskämde och skamlöse, fördömde friare! Här är den första.

Vad är det som brinner utan att kunna släckas, vars eld bara brinner hetare ju mindre den syns, som när sig själv mer än vad något bränsle kan göra och som varken vatten, jord eller kvävning kan släcka, utan som bara brinner mer frenetiskt ju mer andra försöker släcka den?

Kalaf (tänker efter en stund) En sådan eld måste vara den farligaste av alla eldar, i synnerhet om den är hetast när den inte syns och märks. Om inget bränsle kan nära den och om varken kvävning, vatten eller jord kan släcka den måste det vara en inre eld. Om den då bara flammar mera om andra försöker dämpa den kan det bara vara hatet. Bara ni skulle kunna sätta ihop en sådan gåta, prinsessa.

Turandot Inga komplimanger, om jag får be.

kejsaren Han har klarat det!

Ping Den första gåtan av tre.

Pong Hans chanser ökar med en tredjedel.

Pang Men två gåtor återstår.

Turandot Du fuskar om du läser mina tankar, men nästa gåta skall omöjliggöra den saken. Vad flyger utan att någonsin kunna slå sig till ro och rasta i något träd, som så fort den landar måste gå under, som bara kan leva under ständig flykt och som bara kan fortsätta leva om den ständigt får flyga högre och längre bort? Vad heter den som aldrig någonsin någon kan fånga men som alla mer eller mindre alltid jagar?

Kalaf (efter någon eftertanke) Om din första gåta riktade min lösningssträvan mot dig själv så vänds den andra i stället mot mig själv. Den ständiga flykten som aldrig kan upphöra utan att dö är som en spegling av mitt eget liv under de senaste åren, och denna flyktens näring och motivation, som jag själv sökt men aldrig lyckats fånga men alltid jagat vidare kan bara vara den alltid lika gäckande och undflyende Friheten.

kejsaren (glädjestrålände) Rätt svar!

Ping Hans chanser har ökat till det dubbla.

Pong Då återstår bara det sista provet.

Pang Han klarade vår himmelske kejsares tre prov. Då måste han väl också klara hans dotters.

Turandot Lyssna nu noga på vad du aldrig helt kan förstå, ty gåtan upprepas inte och förklaras inte närmare, utan du måste utan krus helt själv hitta hela lösningen genast eller vara förlorad. Vad är det som lever utan att vara vid liv, som existerar utan att vara påtagligt, som är allestädes närvarande utan att någonsin göra sig förnimbart, som alla känner till men ingen vet någonting om, den enda segraren i alla strider som likväl gör alla som följer honom till förlorare, tystnaden som överröstar allt och mörkret som aldrig kan upplysas av något ljus?

Ping En dunkel gåta utan någon ledtråd.

Pong En fallgrop till abstraktion.

Pang En oklarhet där varje oklart svar måste vara fel.

kejsaren Ta god tid på dig, min son, och svara hellre sent och övertänkt än snubbla över svaret.

Kalaf Du talar om dunklet i en olycklig själ, där en ständig fruktan råder för ett mörker som likställs med själva livet med alla dess glädjeämnen och frestelser, vilket föranleder i stället om inte en ständig strävan så dock ett ständigt umgänge med – döden. Svaret på din gåta är döden.

kejsaren Han har klarat det!

Turandot Nej!

Ping Villkoren gäller!

Pang Prinsessan har själv ställt villkoren!

Pang Hon är ovillkorligen hans!

Turandot Nej! Hellre dör jag!

kejsaren Min dotter, nu är det slut med ditt okynne. En man har hederligt genom rent spel vunnit dig som är den bästa mannen i världen, och du kan lika litet återta ditt ord som han kunde det. Nu får du äntligen stå ditt kast!

Turandot Nej! Jag vägrar! Han genomskådade mig! Han läste mina tankar! Han fuskade!

Kalaf Prinsessa, jag försökte tyda er själ, och ni gav mig självmant ledtrådarna därtill. Ni gav mig lika goda chanser som era tidigare friare, jag tog dem, inget skilde mig från dem, utom att jag tydde era gåtor bättre än de. Ni måste acceptera att jag har vunnit. Annars är ni en dålig förlorare, vilket det inte anstår en himmelsk prinsessa att vara.

folket (nedanför på torget) Han har vunnit! Han har vunnit! Inga fler blodbad! Inga flera godtyckliga avrättningar!

kejsaren Ordet har spridit sig. Folket har fått nys om saken. Massorna tolererar aldrig att du smiter från ditt eget löfte, bortskämda dotter.

Turandot Jag kan aldrig ha en man! Jag kan bara hata honom vem det än är! Jag kan aldrig avstå min frihet! Hat och död är det enda jag kan ha till övers för någon man!

kejsaren (till de övriga) Hon är värre än någonsin.

Timur (långt där nere, till Barak och Liú) Det verkar faktiskt som om han hade klarat det.

Barak Ja. Folket förbereder redan festligheter till hans ära.

Liú Alltså kände han på sig rätt och gjorde trots allt det rätta!

Timur (omfamnar henne) Än en gång: detta är för bra för att kunna vara sant.

Barak Låt oss dock vara försiktiga och avvakta.

kejsaren Din odugliga barnaföderska och misslyckade moder! Vad är du för en kvinna? Hur understår du dig att ge dig ut för att representera kvinnokönet när du betar dig som den värsta fjollan av alla?

Kalaf Vi kan inte tvinga henne. Kärleken kan aldrig framtvingas eller forceras. Då blir det bara missfall. Prinsessa, jag skall ge er en chans liksom ni gav mig en chans. Ni förelade mig tre gåtor. Jag förelägger er bara en. Om ni kan lösa den är ni fri, och jag avstår från er.

kejsaren Dalta inte med henne, prins. Det förtjänar hon inte.

Turandot Han har rätt att ge mig vilka chanser han vill. Om han kunde lösa mina gåtor kanske jag kan lösa hans.

kejsaren Du har förlorat, dotter! Fattar du inte det? Han har vunnit dig! Han har besegrat dig! Han har överlistat dig! Han har uppfyllt dina egna omöjliga villkor! Du har ingen rätt att säga nej till honom!

Turandot Alltså har han rätt att förelägga mig ett prov, och jag har rätt att försöka klara det. Eftersom jag faktiskt inte älskar honom och aldrig kan göra det har jag rätt att klamra mig fast vid denna möjlighet att slippa tvingas in i ett äktenskap mot min vilja.

kejsaren Jag tycker inte om det. Du anar inte vad det stycket är i stånd till, min son.

Kalaf Jag tar risken. Min gåta är enkel. Ingen vet vem jag är, och ingen vet vad jag heter. Vem är jag? Det är gåtan. Kan du besvara den gåtan, prinsessa, är du fri från tvångsäktenskap.

Turandot (reser sig i sin fulla längd, är åter helt sig själv) Gott. Jag skall lösa den. Till i morgon. När solen går ner i morgon skall jag veta ditt namn, och därmed skall vi båda för alltid vara fria från varandra.

kejsaren Men om du inte klarar provet, min dotter, måste du bli hans.

Turandot Det får vi se då.

kejsaren Vad jag inte kan fatta är hur hon någonsin kunde få en enda friare.

Kalaf Utmaningar har en obeskrivlig lockelse för oss män.

kejsaren Låt oss nu gå till sängs och vila oss efter dagens nervpress och vedermödor, för det kan vi behöva om hon ska vara lika hopplös i morgon också!

(Turandot viskar med en hovman, som nickar. Alla drar sig tillbaka. Scenen från palatset försvinner.)

Liú Här är han! *(Kalaf kommer till de sina)*

Timur Min son!

Barak Vid liv och välbehållen!

Kalaf Jag har enbart goda nyheter. Jag har löst prinsessans tre gåtor.

Timur Och vad gör du här då? Borde du inte vara gift med henne?

Kalaf Hon ville inte.

Timur Typiskt prinsessor.

Barak Så vad händer nu?

Kalaf Jag är i god ställning hos den gamle kejsaren, som vill tvinga sin dotter till att hålla sina egna villkor, men jag har gett henne en chans att slippa om hon löser en enda gåta.

Timur Så du har förelagt henne en enda gåta. Jag hoppas den inte var för enkel.

Kalaf Ingen i detta land vet vem jag är. Jag har bett henne tyda den gåtan.

Timur Vet då inte vi vem du är? Vad händer om hennes hemliga polis får tag i oss?

Barak Kalaf, du vann allt och satsade bort allting igen!

Liú Han ville inte tvinga en kvinna till äktenskap.

Timur Jag kan bara hoppas att du klarar dig.

Kalaf Det gör jag alltid.

Barak Om de hittar oss känner vi dig inte, och du har aldrig känt oss. Det är bäst att du lämnar oss genast.

Kalaf (inser sitt misstag) Förlåt mig. Jag har varit oförsynt.

Timur Ingen skada skedd – ännu.

Barak Skydda dig och oss med att lämna oss genast.

(Upptill på krönet har härolden uppträtt igen. De fyra väcks av att en slav ånyo slår den väldiga gonggongen.)

härolden Nytt dekret från vår himmelska prinsessas nåderika höghet! Härmed vare det förkunnat, att ingen mer får sova i Kina så länge den friarens namn är okänt som tytt prinsessans tre gåtor. Den som påträffas sovande när prinsessans vakter genomsöker Peking skall omedelbart avrättas. Minsta ledtråd som kan leda till uppdagandet av den okände friarens identitet skall rikligen belönas och frälsa hela folket från obligatorisk sömnlöshet, och den personen skall få medalj som hela folkets hjälte. Så lyder prinsessans bud: så länge hon inte kan sova skall ingen mer få sova!

Barak Hon är inte klok.

Timur Den himmelska makten är sådan.

Liú En sådan kvinna är ingen kvinna.

Kalaf Så långt trodde jag aldrig någon tyrann kunde gå. Vem kan befälla allmän sömnlöshet?

Timur Och med hot om dödsstraff dessutom. Det är höjden av storhetsvansinne.

Barak Det är höjden av galenskap.

Timur Ge dig iväg, min son. Med att lösa det missfostrets gåtor har du bara satt oss alla i klistret och med oss hela Kina.

Kalaf Det är förskräckligt. (*försvinner*)

en vakt (dyker upp) Aha!

Kalaf För sent!

vakten Vem finner vi här? Min prins, ni kan gå, men dessa tre skall omedelbart fängslas, ty de känner prinsens namn.

Kalaf De är tre oskyldiga människor som jag aldrig träffat tidigare. De sover inte ens. Varför vill ni då ofreda dem?

vakten Varför har du då sökt upp dem? Bort med dem!

Kalaf Vad är de då anklagade för?

vakten Ju mer ni försvarar dem, min prins, desto mer måste vi misstänka dem. Prinsessans order är att alla misstänkta skall gripas och förhöras, vare sig de sover eller ej.

Kalaf Men det är bara en stackars gubbe, hans slavinna och en nomad!

vakten Ni tycks inte förstå. När ni lämnade palatset följde vi efter er på prinsessans befallning. Ni sökte alldeles självmant upp dessa tre. Bort med dem!

Kalaf Vad tänker ni göra med dem?

vakten Förhöra dem i tur och ordning tills vi vet vad de vet om er.

Timur Vi vet ingenting.

vakten Försök inte, gubbe. Med tortyr vet vem som helst vad som helst.

Barak Är då denna prinsessa förmögen till att tortera fullkomligt oskyldiga människor, därtill en åldring och hans enda kvinnliga stöd, för att hon ständigt vill gå till värre överdrifter i att bevisa sig vara en dålig förlorare?

vakten Alltså vet du att hon är ute efter den här gynnarens namn!

Barak Det vore svårt att vara okunnig om den saken, så som regeringen har utbasunat det över hela staden så att alla måste skrämmas slag på av gonggongen och det himmelska kejsarliga makthusets hjärntvätt av ständiga absurda proklamationer.

vakten Akta dig! Prinsessan skulle inte tveka inför att få dig torterad till döds!

Barak Nej, liksom hon inte skulle tveka inför att tortera denna gubbe och hans oskyldiga slavinna till döds för samma löjliga sak eller ens för den delen hela folket. Men folket gör uppror innan hon lyckas utrota hela folket.

vakten För bort honom! Börja med honom! Han avslöjar säkert inte namnet. När han är ihjältorterad kan vi börja ihjältortera de andra.

Barak Ni får ett fasligt bestyr om ni ska försöka ihjältortera hela den oskyldiga delen av folket, för de är alla oskyldiga utom själva kejsarhuset och dess hantlangare.

vakten Håll käften!

Liú Jag kan inte acceptera att ni skulle börja tortera denne gamle man för ingenting, som är som en far för mig.

vakten Och vad har du för talan, din jamare?

Liú Ingen talan alls utom i egenskap av människa.

vakten Ingen människa har någon talan i Kina utom kejsarhuset.

Liú Men antag att jag känner prinsens namn? Antag, att mitt avslöjande av namnet skulle göra all vidare tortyr och arbetsbelastning, för att plåga folket i onödan, onödig?

vakten Stackars trälinna, om du avslöjar namnet räddar du inte bara prinsessan själv, din far och skälmen här utan hela det folk som inte kan och inte får sova.

Barak (*vill protestera, men Kalaf hejdar honom*)

Kalaf Håll dig stilla och stör inte den plan jag tror hon har i sinnet.

Liú Jag skall avslöja främlingens gåtas lösning om jag får göra det inför prinsessan själv.

vakten Det är hon säkert mer än villig till att gå in på, då hon får höra det utan omvägar. Så får hon samtidigt direkt ge dig din belöning.

Liú Jag åstundar ingen belöning.

vakten Varför vill du då offra prinsens möjligheter? Är du solidarisk med prinsessan för att du är kvinna? Eller hatar du prinsen som slavinna?

Liú Nej, jag vill bara offra mig själv för att hjälpa andra att leva, ty enligt min uppfostran kan man ändå aldrig offra sig själv tillräckligt för livet.

vakten En anmärkningsvärd motivering. Nåväl, för henne till prinsessan och låt de andra vara, men håll dem under bevakning. Ingen av er får lämna staden.

Timur Min dotter, jag vet inte vad som rör sig i din lilla hjärna, men jag kan bara försöka hoppas att du vet vad du gör.

Liú Far, ni har aldrig kunnat tvivla hittills på min trohet. När min insats är genomförd skall ingen mera någonsin tvivla på mig.

Barak (förundrad, för sig) Vad tänker hon på?

Kalaf (har hört honom) Låt henne vara. Vi får veta det i sinom tid.

vakten Min prins, ni följer med oss till palatset. Ni andra två, gubben och skälmen, stannar här.

Kalaf Jag ber att de måtte få följa med som hennes anhöriga i denna viktiga angelägenhet, då de ju är hennes enda broder och fader och då kanske även de kan bära vittnesbörd vid behov, så slipper ni oroa staden med att ställa till med extra onödig bevakning här nere.

en annan vakt Han har rätt.

vakten Nåväl, eskortera alla tre till palatset och ställ dem inför prinsessan. Märk väl, att hon med blott en halv blinkning av ett ögonlock omedelbart kan få er avrättade alla tre om ni försöker något.

Barak För varje blinkning i hela hennes liv har en eller flera redan dött för hennes tyranni, så det är ingenting nytt.

vakten Håll käften, din skälm, eller du får inte vara med! För bort dem!

Vakter omringar Liú och avtågar med henne upp mot palatset, följda av en annan vaktstyrka som eskorterar Timur och Barak, följda av huvudvakten som eskorterar Kalaf.)

folk De har fångat tre misstänkta.
 Då kanske vi äntligen kan få sova nu.
 Än är krisen inte över.
 Vi får vänta på nästa påbud.
 Det vore synd om prinsessan skulle låta mörda den sista friaren fastän han knäckt hennes gåtor.
 Det fattar du väl att hon bara skaffar sig friare för att få mörda dem i lust även fast de uppfyller hennes villkor. Sådana är kejsrerliga prinsessor.
 Det är makten som gör dem så skeva till förståndet.
 Ja.
 Om inte den här prinsen kan få ordning på torpet i det här landet får vi det aldrig.
 Vi får det nog aldrig. Hon halshugger honom som alla de andra.
 Då kan vi hälsa hem.
 Om vi inte gör revolution.
 Ja.
 (Liú förs fram inför kejsaren. Hela hovet är församlat. Prinsessan tronar för sig ett stycke ifrån kejsaren, som har sätet i mitten.)

kejsaren Min dotter, det sägs att du frivilligt har erbjudit dig att avslöja vår prinsessas sista friares identitet för att rädda andras liv och de dina från att torteras. Är detta riktigt?

Liú Det är helt riktigt, ers himmelska majestät.

kejsaren Är du medveten om att du inte alls behöver göra detta?

Liú Så länge den gudomliga prinsessan Turandot finner för gott att förfölja oskyldiga för ett okänt namns skull anser jag behöva göra det, då något måste göras.

kejsaren Min himmelska dotter, en sista gång ber jag dig att sluta med dina tramserier och sluta bråka med folk i onödan bara för din hysteriska fåfängas skull. Se på denna unga tappra slavinna, så modig hon är i all sin yttersta enkelhet. Hon har aldrig fått pröva på ett stoft av den lyx som du begravts i levande under hela ditt liv, och likväl är hon mycket mognare och ädlare och mycket mer en kvinna än du, din stackars bortskämda skyltdocka. Du har ju en gång för alla förlorat. Varför kan du inte ta ditt vett till fånga och acceptera världens bäste man till din make och så leva lycklig med honom i alla dina dagar? Gör du det bara för att tredska för rena djävlighetens skull?

Turandot Far, som kvinna måste jag få följa mina känslor. Om jag blir bortgift med den där utländska äventyraren kommer jag sedan bara att leva för att få ta livet antingen av honom eller av mig själv. Hur vill du försöka få det till ett lyckligt äktenskap? Det kan inte ens bli lyckligt för en enda dag! I alla kvinnors namn måste jag få hävda vår mänskliga rättighet att få säga nej.

kejsaren Ni hör alla hur hopplös hon är. Hon är en levande skandal för hela vårt hov och hela vårt rike, och den skandalen kan komma att bli mera seglivad i människors minnen än alla Kinas dugliga kejsare tillsammans. Är det då din avsikt, min stackars förryckta dotter, att fortsätta plåga folk och förbjuda dem att sova och tortera dessa tre stackars oskyldiga maktlösa människor tills du får veta din idealiske friares namn?

Turandot Ja. Låt slavinnan säga namnet, så får hon gå med sitt patrask, och så kan den där inbilske friaren få dra hem till sitt eget land med åtminstone livet i behåll, så blir alla nöjda och glada.

kejsaren Nej, ingen blir det utom du i din stockblinda egoism. Och jag kan inte tillåta en sådan orättvisa. Dock tycks du med din förblindade envishet ändå tvinga mig till det, vilket jag aldrig kan finna mig i utan att åtminstone ge dessa fyra kompensation. Jag förbinder mig alltså härmed att återställa min önskade svärson hans förlorade rike där jag förmodar att hans far är denne gamle ädle stofil som betjänas så fromt av vår lilla kloka slavinna och hennes broder, som jag antar är vår prins barndomsvän minst. Detta politiska löfte ger jag härmed till dig, okände friare, även om du kanske aldrig blir min svärson.

Turandot Jag skall gärna hemsicka honom med en hel tillräcklig armé.

kejsaren (till Turandot) Du framhärdar i ditt trots mot allt mänskligt och politiskt förnuft att bryta de villkor du själv uppställt och vägra acceptera denne perfekte friare som din man?

Turandot Oåterkalleligen. Han har själv ställt mig ett nytt villkor, och jag ämnar infria det till varje pris. Låt henne säga namnet, och låt sedan patrasket försvinna ur mitt liv.

kejsaren Tyvärr, hulda slavinna, som jag önskar var min dotter i stället för hon där (*indikerar Turandot*) har du alltså inget annat val än att förråda hennes sista friares identitet, så att vi äntligen kan få slut på hennes godtyckliga mordande.

Liú Prinsessa, er stolthet må vara obeveklig, men hur mäktig ni än är finns det en kraft som väger tyngre än all egenmäktig stolthet i världen, och den biten har

ni missat i ert liv. Jag skall berätta vem han är. Ädle himmelske kejsare, ni har haft rätt i er förmodan att denne fromme gamle gode man är friarens egen fader, fördriven från sin tron och sitt land av främmande erövrare och ockupanter, och som sedan dess har flackat kring i världen tills han fann sin son här i Peking samma dag som denne vågade anta prinsessans utmaning och anslå den stora gonggongen. Jag har tjänat deras urgamla kungahus sedan jag föddes i deras lägsta tjänarinnas kök och alltid förblivit det trognare än någon annan, av det, som ni, prinsessa, inte vet någonting om, nämligen kärlek. Alla som tjänade detta fina kungahus lärde sig omfatta det med en kärlek som aldrig kunde upphöra men endast tillta, medan de inkräktare som fördrev det bara kunde bli hatade som barbarer för alltid. Men kriget skingrade alla dess trojänare medan jag av en lycklig slump fann att jag kunde rädda min älskade gamle konung till livet ut ur hans palats och ut ur landet, vilket jag av kärlek hängav mig åt att lyckas med. Jag visste inte då att hans son kronprinsen också hade klarat sig och även hans gamle barndomsvän, som vi också återfann här.

kejsaren Jag tror jag börjar ana vilket konungahus det rör sig om. Fortsätt.

Liú Från den första dag då jag först fick se denne kronprins älskade jag honom och har gjort det konstant sedan dess. Jag har aldrig varit mer än slavinna i hans faders hushåll, han har aldrig mer än lett mot mig någon gång i världens kortaste men intensivaste ögonblick, men desto mer har jag älskat honom och bara levt för att få se honom igen och kanske få se honom le mot mig igen. Min kärlek för honom har alltid varit total fastän aldrig uttryckt tidigare, då jag känt honom så väl från början och i vidaste mått kan vidimera era slutsatser, himmelske kejsare, att han är den idealiske prinsen, älskaren och mannen. Hur ni kan vara blind för denna självklarhet, prinsessa, fattar jag inte. Era ögon måste vara blinda av is, och er själ måste vara förstockad till sten. Jag kan inte se er som en kvinna fastän ni menar er representera och försvara alla kvinnors rätt. För mig framstår ni bara som en maktens monstruösaste missfall. Ja, jag känner hans namn, jag känner hans själ utan och innan och vet att den är av renaste guld, och jag har självmant erbjudit mig att framträda framför era ögon för att definiera honom åt er. Det har jag härmed gjort, men hur ni än skulle behaga att tortera mig så skulle jag ändå aldrig inför er avslöja hans namn för att vara er monstruösa vilja till lags, skenheliga kvinnosakskvinna. Och bara för att visa hur mera extremt jag med min äkta kärlek för honom trotsar ert extrema trotsande av all naturlighet tar jag härmed hemligheten om hans rätta identitet med mig i graven. (*drar plötsligt en skarpslipad dolk och sticker den direkt i sitt hjärta.*)

kejsaren Nej!

Kalaf Liú!

Timur Min dotter!

Barak Det är för mycket!

(Turandot reser sig bestört.)

Ping Ja, prinsessan har åstadkommit ett offer för mycket.

(Barak rusar fram till Liú. Kalaf följer efter.)

Kalaf Är hon död?

Barak Ja, dess värre. Hon siktade alltför rätt.

Pong Kejsarens eget gemak nerblodat av hans dotters offer! Denna fläck går aldrig ur våra annaler.

Pang Det är en skandal som aldrig kan repareras.

(Turandot vill dra sig ut.)

Kalaf Nej, stanna, prinsessa! Skåda ert livsverk och smit inte ifrån det! Är ni nöjd nu när ni fått er vilja igenom en gång för mycket och sällat den ömmaste av alla kvinnor till era offer? Svara! Hur känns det att få triumfera?

Turandot (skakad) Ställer ni mig till svars, fientlige främling? Anklagar ni mig? Skulle jag skämmas för det att jag är kvinna och låter andra dö för mig? Jag har inget svar och inget ansvar för det här skedda. Döm mig om ni kan. Låt mig höra er fulla anklagelse och er dom. Hittills har ni bara fjantat med att framträda i ert vanvettiga frieri.

Kalaf Lika stolt och kall fortfarande? Är ni då en evig glaciär som ingen kan beträda utan att fastna däri och gå under och försvinna? Jag trodde åtminstone ni var en människa. Nåväl, ni kan ej hållas ansvarig för att en slavinna offrar sitt liv för att fåfängt försöka lära er något om kärlek, det mest essentiella som finns i livet, och jag kan därför inte anklaga er. Men jag kan döma er ur min privata utgångspunkt, ty nu känner jag er och vet vad jag har friat till och vad jag genom detta frieri försummat och förlorat, nämligen den sanna kärleken, som jag nu förstår att aldrig kan finnas här fastän ni är kvinna.

Så hör då min dom. Jag förkastar er av hela mitt hjärta. Jag förkastar allt vad ni står för och innebär, ty ni är mera slav i er förfärliga maktposition än vad någonsin denna stackars slavinna var, som i jämförelse med er föddes fri. Jag beklagar er, ty ni sitter fast i tyngre bojor smidda solida av er egen fåfänga än vad någon galärslav kan göra. Denna rena flicka har öppnat mina ögon och gett mig fog för att spotta er alla i ögonen med hela ert hov och hela er härlighet, med alla era arméer och skatter, med hela er makts och prakts omätliga tomhet. När jag kom hit till Peking fann jag här i slummen min enda rätta familj av landsflyktiga trashankar, min gamle far, orättmätigt fördriven och förnedrad konung, och min barndomsvän, en tattare, och deras slavinna, som älskade mig mer än hela världen, vilket jag nu först förstår när det är för sent. Jag avstår från dina arméer och din politiska hjälp, fader himmelske kejsare, ty jag föredrar nu friheten i armod och landsflykt utan frestande prinsessor. Jag drar härmed härifrån med min far och min broder i ödet, ty hellre har jag dem och deras trohet och tillgivenhet som enda tillgång i livet än hela världens församlade makt i en alltför skön prinsessa som bara är död och hat och utan någon frihet. Jag återtar härmed mitt frieri med mitt totala förakt för en kvinna som inte är en kvinna utan bara en mask för världens hemskaste ondska, och drar mina färde långt bort härifrån med de mina.

Jag dömer er alltså inte, prinsessa. Jag bara beklagar och föraktar er och överlämnar er åt folkets och framtidens dom.

kejsaren Min son, alla mina erbjudanden står fast. Bortse från den ovidkommande petitessen i kvinnlighetens nycker och ha förbarmande med ett gammalt kejsarhus. Bara du kan rädda det.

Kalaf Jag hade kunnat rädda det om er dotter hade låtit mig. Nu har hon sagt nej och vägrat ändra mening. Jag kan bara hoppas att hon aldrig mer får någon friare. Med respekt, himmelske kejsare, bjuder jag er farväl. Kom, min far och min broder, ty vi har ett heligt värv att förrätta innan vi lämnar denna dödsdödens boning bakom oss i det att vi måste begrava och sörja min enda sanna och nu förlorade hustru.

Timur (till några slavar) Hjälp till här. (Dessa ställer genast upp. Liú bäres ut. Timur och Barak följer efter och till sist Kalaf.)

kejsaren (reser sig, förtvövlad) Min dotter, vad har du gjort!

Turandot (till synes oberörd) Ingenting, far. Absolut ingenting. (skriker ut med sin uppvaktning)

Ping Det är slutet för Kina.

Pong Det är slutet för vårt himmelska kejsarhus.

Pang Vi har bara att öppna portarna för folket och småningom låta det ta över.

kejsaren Gör vad ni vill. Hädanefter skiter jag i hela världen. (*drar sig trött ut med sin uppvaktning*)

(*Slaven kommer fram och slår den väldiga gonggongen.*)

härolden (träder fram) Ny proklamation från den himmelska prinsessan Turandots oantastliga regeringskabinett. Hädanefter tillåts ingen mer att fria till den gudomliga prinsessan, och var och en som ens försöker har bara omedelbart dödsstraff att vänta. Detta för att det kinesiska folket äntligen igen skall få kunna sova lugnt.

folket Skall hon då bli nunna.

Då dör kejsarhuset ut.

Då kan det äntligen bli en förändring.

Varje förändring kan bara bli till det bättre.

Då blir det lätt att sätta i gång en revolution.

Fackföreningarna och alla förbjudna rörelser är redo att ta över.

Det är bara att sätta i gång lavinen.

Kom! Till verket! För en bättre framtid! För ett bättre Kina! Utan etablerade gangstermakter som bara överlever genom mord och förföljelse!

Ersätt godtycket med social rättvisa!

en moder Låt oss i alla förtryckta kvinnors namn avsluta den grymma prinsessans skräckvälde!

alla (rungande) Ja!

(*Hela folket är mobiliserat och redo att skrida till verket när ridån faller.*)

Naini Tal, 7.11.2005

P.S.:

Puccinis sista opera

Den bygger på en 1700-tals sagokomedi av Carlo Gozzi om Kina, som självaste Friedrich von Schiller fann det värt att översätta och bearbeta, och som H.C.Andersen travesterade i kanske sin bästa saga "Reskamraten". En grym prinsessa låter avrätta alla sina friare efter att de gått bet på att lösa hennes tre omöjliga gåtor. En av friarna är den landsflyktige prinsen Kalaf från Centralasien, som i Peking finner sin detroniserade far, som räddats undan alla politiska kataklysmor av slavinnan Liú, som i hemlighet älskar Kalaf för att han en gång lett mot henne. Han har ingen aning om att hon älskar honom då han är helt absorberad av sin absurda kärlek till den grymma prinsessan. Ingen har någonsin kunnat begripa vad någon friare kunnat finna för attraktivt hos en sådan, som till och med låter uppsätta sina avrättade friares huvuden på pålar på stadsmuren till allmänt beskådande. Man har försökt få det till att vad friarna åstundat har varit hennes pengar och ställning, (hon är ju faktiskt enda dottern till en gammal döende kejsare,) men det framgår inte ur handlingen.

Slavinnan Liú finns inte i förlagan, utan det är en karaktär som Puccini hittat på alldeles själv, och hon framstår faktiskt som den enda intressanta. Kejsaren är en slocknande mumie, prinsessan är en Andersensk Snödrottning vars grymhet ingenting kan ursäkta, prins Kalaf är en stolle, och endast hans far emiren står på nästan samma mänskliga plan som Liú.

Prins Kalaf lyckas lösa prinsessans tre gåtor, men hon vill ändå inte ha honom och bryter därmed mot sina egna regler. Han vill inte ha henne mot hennes vilja och ger henne därför en chans: om hon kan gissa en enda gåta, som han förelägger henne, är hon fri. Han ber henne gissa hans identitet. Hon griper om chansen som efter ett halmstrå i översvämningen och skyr inga medel. Hennes ministrar har luskat ut att Liú känner honom, alltså fångslas Liú och torteras för att hon skall avslöja hans namn. Hon vägrar och utstår hellre vilket lidande som helst, i en stor slutscen demonstrerar hon hur överlägsen hennes ödmjuka kärlek är all den grymma prinsessans skönhet och makt och, för att understryka och bevisa detta, tar inför hela allmänheten sitt eget liv. Hennes slutaria klingar vidare i en utdragen sorgmarsch utan ände, som är som ett helt Requiem – och efter dess avslutande avled kompositören.

Sedan dess har man brytt sina hjärnor med hur han egentligen tänkte sig fortsättningen. Det påklistrade slutet på operan, som fullbordades av lärjungen Franco Alfano, är inte övertygande, det tillför ingenting nytt och ingen tillfredsställande lösning, och Toscanini vägrade vid premiären 1926 att dirigera en takt vidare än där Puccini lagt ner pennan. I Puccinis oavslutade skick utmynnar operan i en tidlös frågeställning, som aldrig kommer att kunna besvaras men alltid kommer att hållas levande. Frågeställningen är utmanande: "Vad har makten för rätt över kärleken?" Svaret är givet: naturligtvis ingen alls. Då kommer den verkliga frågan: "Varför hålls alltid kärleken rättslös inför makten?"

Liksom i "Madame Butterfly" har Puccini här gjort en djupdykning i den asiatiska mentaliteten, den här gången med enbart asiatiska karaktärer, och sökt sig till själva hjärtat av Asien, det imperialistiska Kinas huvudstad med dess enorma belastning av förtryck över miljarder genom tiderna. Prinsessan Turandot gestaltar det helt känslolösa kallt cyniska förtrycket, medan Liú gestaltar den evigt lidande förtryckta lilla människan, vars kärlek dock kan vara större än hela världen. Prins Kalaf friar till makten och härligheten och gör sig därmed blind och går miste om det enda värdefulla: den äkta kärleken.

Vad som gör operan så oförglömlig även i sitt ofullbordade skick är den lilla Liús personlighet och de magnifika körerna, särskilt i första akten, där hela det förtryckta folket (kören består av coolies) ges en överväldigande musikalisk talan. Och just för att Liús öppna fråga till världen, mänskligheten och tidlösheten alltid kommer att förbli aktuell bör egentligen operan aldrig (vilket även Toscanini menade) framföras bortom den punkt där det frågetecknet ställdes. Det var också kompositörens egen uttryckliga önskan strax före sin död.

- ur 'Fritänkaren' nr 143